

FIOL, ett tillgängliggörande projekt.

Det samlas inte in så mycket nytt traditionsmaterial längre. Gamlen är borta. Men det blir nya äldre. Dvs sådana som har varit med länge, har erfarenhet och kan uttrycka sig, sådana som har något (musikaliskt) att komma med. Dokumentera dessa nu. Sedan är det för sent.

Det som finns från förr finns oftast på Svenskt Visarkiv (SVA). Materialet från Gästrikland är digitaliserat och finns som kopia digitalt hos undertecknad, förutom hos SVA. Därtill även på Folkmusikens Hus i Rättvik. De är experter och de bästa på att migrera ljud. Dvs överföra mellan olika medier till digital form.

Där vill man nu börja tillgängliggöra allt inspelat material. Dock finns hinder i form att olika rättigheter. Både den som spelat in och den som spelats in (eller släktingar) samt material från annat arkiv. Puh... det kan alltså vara upp till tre instanser som måste ge tillstånd. Oavsett så gäller publiceringen bara musiken, inte pratet mellan låtarna, för där kan det sägas saker som inte lämpar sig för offentligheten.

Dessutom ska notmaterial publiceras. I GSFs arkiv har vi ca 3800 nummer. Fler finns att scanna och det ska också göras. Dvs att komplettera notarkivet. Har ni egna låtar eller en notsamling äldre material, så kontakta undertecknad.

Idag är trenden att allt arkivmaterial ska tillgängliggöras och det lättast i digitalt format. Då kan alla skaffa sig access (tillgång) och på så sätt själv leta i material och låta sig inspireras.

www.folkmusikenshus.se se under FIOL-rubriken.

Jag kommer att på frivillig basis (som alltid) att arbeta med att få in olika tillstånd. Jag vill gärna ha medhjälpare och framför allt få tips på anhöriga till olika traditionsbärare som är inspelade. Inga kan detta bättre än ni som bor ute i bygderna !

Julfest förr. I Ytterbyns gamla skola, Järbo. Med spex och kex. Många kom och hade trevligt. Kolla kalendariet och vänta på mail om julfest med folkmusikaliska förtecken.

Oavsett fester så.....

GOD JUL och gott nytt spelår

Resonans

Nr 4 2017 Medlemsblad för Gästriklands Spelmansförbund

TRADITION FÖRNYELSE GEMENSKAP

Sandvikens spel i Högbo midsommar 2017

Färggrannt

Ordförandens ruta

Dags att formulera sig igen. Då väljer jag att planka ur Dalarnas återuppståndna Spelmansblad. Redan 1945 när Knis Karl Aronsson gav ut det första stencilerade medlemsbladet skrev han att bladet skulle vara "en länk som binder alla Dalarnas spelmän samman, ett språkrör där var och en får yttra sig och föra talan i angelägenheter som tonar i samklang med våra idéer och vårt arbete". Dagens ordförande i Dalarna är Pontus Selderman och han skriver, så sant, att det som är perfekt formulerat bör inte skrivas om.

Ovanstående gäller i allra högsta grad även för Gestrike-Resonans som startades på 1980-talet av Göte Andersson. Vi i styrelsen för GSF har diskuterat digitalt utskick, men kommit fram till att det fysiska bladet har stort symbolvärde och är en viktig indikation på medlemskapet i förbundet. I bästa fall speglar tidningen verksamheten i GSF, eller i alla fall delar av den. Artiklar kan ge upphov till ny kunskap, debatt och djupare förståelse. Den kan vara rolig och tråkig, ha många blad eller färre. Mycket beroende på vad redaktionen får in och lyckas jaga fram. Men en medlemstidning är det. Hoppas ni uppskattar den och att den bidrar till värdet av medlemskapet.

Syftet med GSFs verksamhet är i stort att skapa gemenskap och skapa möjligheter att träffas och utvecklas kring Gästrikelåtar. Musiken skapar samhörighet och hjälper en att slå rot på en plats. Låtarna och historierna är ju rötter som leder en till det som varit, ger förståelse och inbjuder till framtiden genom den totala friheten att använda musiken som du vill.

Er ordförande Michael

Kolla på www.folkwiki.se där finns låtar på not i pdf-format. Även Gästrikelåtar !!

GSFs PG 542598-8 VUXENMEDLEM: 200 KR, UNGDOM UPP TILL 20 ÅR: 100 KR.

www.gastriklandsspelmansforbund.se låtar finns att ladda ner...

Ordförande:

Michael Müller Oslättforsv 236 80598 Gävle 072-2193956 michaelmuller53@gmail.com

Kassör, medlemsmatrikel, SSR, Instrumentförsäkring:

Bertil Månsson Lindesnäs v.11 C 80628 Gävle 070-6897880 berman@telia.com

Ledamöter:

Michael Nylin Agavägen 22B, 81160 Sandviken 070-2483249 michael.nylin1959@gmail.com

Lena Brunk Malmgårdsv 3, 81395 Torsåker 070-4141262 lena.brunk@gmail.com

Mikael Nykäsenoja Biskopskulla, Högstena 6, 74963 Örsundsbro 076-8373660 nykasenoja@gmail.com

Bernt Lindström Stenbäcken 35 81693 Ockelbo 072-2452577 berntolindstrom@gmail.com

Kristina Selinder Lexev 33E, 80627 Gävle 073-9638756 kristinaselinder@hotmail.com

Suppleanter:

Gunnar Lundberg ny kassör. Släntvägen 1, 81333 Hofors 0730-315063 galx@tele2.se

Inger Carlsson Urbergsterassen 70, lgh 1303, 80262 Gävle 070-6369198 kappmuren@icloud.com

Tidningsredaktör och ansvarig utgivare för

Gestrike-RESONANS GSFs medlemstidning, ansvarig utgivare samt texter Michael Müller.

VALBEREDNING: Mikael Nykäsenoja

REVISORER: Lennart Östblom, Pär Åslund

Kalendarium vintern 2017 för Gästrikland

SAW SAW Första måndagen i månaden kl 18-22 på Tennstopet i Gävle. Kom och föreslå låtar och spela med. Gott käk och fin pilsner. Hela sommaren. Hela hösten. Hela året.

24-25 nov: Dygna med GSF i Skaparbyn på Ön i Hedesunda. Anmäl dig till Kristina Selinder 073-9638756

Spela hela kvällen, natten och fm om du vill. Börja kl 18 fredag, sluta kl 13 lördag.

4 dec SAW på Tennstopet

15+16 dec Julkonsert med Berg Kultur och vänner . se Bergkultur.se

4 januari kl 19.00 GFMFs Efterjulfest på Lugnet i Oslättfors, kl 18.30 Konsert i kyrkan Emma Härdelin & Johanna Böjla. Mail kommer.... Vill du ha mailinfo framöver så meddela mig michaelmuller53@gmail.com

Ungt och osignat: HansErs, Rutanen, Dillner = HRD

Hans-Ers, Rutanen & Dillner, med förnamnen Jerker, Eemil och Petrus, är en ung men mycket skicklig trio med djupa rötter i folkmusiken. På instrumenten hardingfela, nyckelharpa och gitarr – och med en fantastisk scennärvaro – frambringar de fångslande harmonier, innerlighet och ett hämningslöst driv. Med uttrycket publiken och humor i fokus skapar de ett energiskt samspel både mellan varandra och med åhörarna. Detta är ett nyskapande musikaliskt möte som gång på gång prövar traditionens gränser. 2014 vann gruppen, som då hette Triplex, tävlingen "Årets unga folkmusikband" med motiveringen "Tre personliga och skickliga instrumentallister, som i mäktigt och klangfullt samspel förmedlar sin musik i en färgsprakande helhet." Mer ros kommer här: "Med hardangerfela, nyckelharpa och gitarr får de till en robust bordunklang. Rytmiken är medryckande och framförande karismatisk" – skrev Dalademokraten.

Självklart släppte de sin debut-CD med en konsert på Folk & Dans i Svaben i somras. De konserterade i Bingsjö m fl ställen. En hälsinge, en gästrike, en upplänning, = stark folkmusikmylla.

Självklart på skivbolaget Holmen Music.

Eftersom det lackar mot jul så tar vi med en artikel som damp in sent i våras, men som passar bättre i Resonans julnummer.

60 år mellan bilderna !

Julavslutningsfest har blivit en tradition för Torsåkers spelmanslag hemma hos Lars och Maria Westerman i Östanbyn. Visst, det är sex månader sedan men å andra sidan så är det bara sex månader kvar till nästa jul så då är det säkert ok att skriva om det, tiden går ju så fort när en har gått i pension.

Hemma hos Lars o Maria äter vi Italiensk buffé och sedan förstår säkert alla att det blir massor av låtar från Torsåker. På bilden ser ni också Vincent från Belgien som bor i huset bredvid Lars. Vincent lärde oss en belgisk "Vandringsslåt" som inte var helt lätt att ta in för oss gästrikar, vi som annars är kända för krångliga låtar. På bilden syns också Per Wilhelmsson, Bo Lundgren, Kristina Danielsson, Laila Wilhelmsson, Anders Sundberg, Anders Norlin och den nedre raden från vänster Ulrik Asp, Lars Westerman, Gunnar Lundberg, Stig Gustavsson och Elisabeth Hägglund. Lena Brunk kunde inte vara med denna gång. Trevlig kväll hade vi!
Text: Kristina Danielsson. Foto: Maria Westerman

Som Hans Alfredsson sade i en sketch: *Vad roligt de ser ut att ha, ungdomarna !*

En bild på Torsåkers spelmannslag 1957.

Alla är fint uppklädda i folkdräkter. På bilden övre från vänster Börje Thorslund, Sigurd Lundgren, Tore Wihn, Lennart Åberg, Gustav Rodin, Werner Widén, Gustav Johansson även kallad Jon-Gustav, Bosse Lundgren 13 år. Nedre raden vänster John Färneborg, Bengt Åsbrink spelledare och riksspelman, Hammarbergs-Hans sonson Gunnar Höglom. Titta noga på Bosse Lundgrens väst, där sitter bronsmärket. Ni förstår att pappa Sigurd Lundgren var stolt över sonen! Text Kristina Danielsson Foto William Eriksson fotograf i Torsåker.

Internetskrivier

Intressanta folkmusikaliska skrivier kan man hitta på många olika platser på internet. Här kommer läsvärt ur tidningen ETC från 5 maj 2017, dock hämtat från en Facebookannons. Det är den unga spelkvinnan Sara Parkman som skriver sina tankar. Hon har under de senaste två åren varit aktuell tillsammans med Samantha Ohlanders från Järvsö i Riksteaterns föreställning "FÄBOLAND" som de producerat själva. Många var på FH i Hofors och såg den bejublade och omskrivna föreställningen. Hon fick även pris vid Folk & Världsmusikgalan i Helsingborg i mars 2017. Den unga spelkvinnan Sara Parkman, född i Ångermanland och aktuell med föreställningen Fäboland och hyllade skivan Skog, tog hem Årets Artist. Motivering: "Med stark konstnärlig integritet, stor musikalitet, uppfinningsrikedom och målmedvetenhet skapar årets vinnare stor konst som överraskar, glänsar och engagerar. Med en energi och en bredd som imponerar bjuds vi på musik vi inte visste att vi så starkt behövde. Det är sannerligen inte bara tanterna som regerar i år"

Ur ETC 5 maj 2017

En gång var jag 19 och ville lära mig allt om folkmusik. Jag hade tandställning, page och visste ingenting om vad jag gav mig in på när jag flyttade till Malungs folkhögskola för att studera svensk folkmusik på fiol under ett år. Och det är först nu, nio år senare, som jag börjar tycka att jag kan bära denna tradition med respekt och kunskap. För vänner, jag tänker att det är dags att börja tala om tradering. Tradering som kommer ur ordet tradition. Tradering som betyder ”att lära ut saker vidare generation efter generation”. Tradering som att med respekt lära sig kunskap och sedan föra det vidare.

Och framför allt – tradering i motsats till kulturell appropriering, begreppet som används när en person som tillhör en kultur av hög status anammar någonting från en kultur av lägre status. Detta begrepp har under de senaste åren diskuterats flitigt, vilket har varit nödvändigt för att förstå hur kultur, uttryck och symboler används i relation till makt, hierarki och agens. I synnerhet då det finns alldeles för många bedrövliga exempel i västvärlden där minoriteters kulturer gång på gång okunnigt exploateras och kommersialiseras på bekostnad av den som egentligen äger berättelsen.

Men mitt i all denna diskussion står jag, måhända naiv men ändå undrande och ärlig: Hur kan mellanmännsliga relationer skapas trots maktstrukturer och hierarkier? Hur möter vi varandra och våra olika traditioner? Det enda jag kan komma tillbaka till i denna längtan är att jag landar i mina erfarenheter från folkmusiken.

För snart nio år sedan flyttade jag då till Malung och började min resa in i folkmusikens värld. Vecka efter vecka fick vi traggla låtar, öva skalor, lära oss historia, möta spelmän och spelkvinnor, nöta in jargongen, åka på stämor och möta kulturbärare. Jag lärde mig massor. Samtidigt insåg jag att jag hade mycket mer kvar att lära. Det tog mig ett år innan jag vågade spela polskor till dans. Det tog mig fem år innan jag vågade spela upp en polska från Bingsjö inför mina lärare, och då tyckte min lärare att det var ”ett djärvt val”. (För den oinsatte: låtar från Bingsjö är lite av den svenska folkmusikens heliga gral.)

Under mitt arbete med föreställningen ”Fäboland”, som handlar om fäbodens kvinnor och deras nedstade roll i den svenska folkmusiken, blev detta också tydligt. Under tre års tid hade jag och Samantha Ohlanders (som också medverkar i föreställningen) intervjuat, lyssnat, läst, mött och övat in denna tradition, och inför premiären var vi mest nervösa över hur de kvinnor som gett oss all denna kunskap skulle reagera på föreställningen. Skulle de godkänna vår tolkning? Kunde vi berätta om fäbodens historia trots att vi aldrig själv arbetat vid en sådan plats?

Det är då jag kommer tillbaka till traderingen – du sliter, kämpar och lär dig ett arv, en tradition. När du känner att du kan göra det med respekt och i relation till den eller de som du har fått lära dig av, då får du addera dig själv in i det. Och ja, kvinnorna som lärde oss valläts- och fäbotraditionen godkände Fäboland. Vi fick skriva in oss i en lång tradition över generationer och inför deras blickar kände jag mig stolt över att få bära vidare berättelsen.

Det är så en levande tradition fungerar, och det är så en själv blir en del av generationers liv och arv. Och det står helt i motsats till den respektlösa kulturella approprieringen som sker när Gudrun Sjödén tar samiska mönster och säljer på en kommersiell marknad, när vita hippies okunnigt använder hinduiska bindis i pannan eller när festivalbesökare ikläder sig en fjäderskrud med ursprung hos amerikansk ursprungsbefolkning.

Jag minns när jag för några år sedan var på turné i Zimbabwe. Mötet mellan shona-kulturen och den svenska folkmusiken kom att handla om att snacka rytm. Jag visade på polskans komplicerade rytm och underdelning och musikern Tinashe Mandityira visade på instrumentet mbiras polyrytmiska tricks. Det var svårt för oss båda, men det fanns ett möte i det som inte var appropriering utan en ömsesidig nyfikenhet.

Varken exotifiera eller förminska "den andres" kultur utan möta den i ett försök till jämlikhet. För att dela kultur med varandra är bland det finaste vi kan göra. Så har människan alltid gjort och så bör vi fortsätta göra – framför allt också som en del i att motverka nationalism och rasism. Annars riskerar vi att hamna i en essentialistisk kultursyn som snarare hör hemma i en sverigedemokratisk pamflett som rör den "äktasvenska kulturen". Och det vore ju skit.

Eller för att citera musikprofessorn tillika vallkullan Anna Ivarsdotter: "Kontinuitet och respekt för nedärvt kunnande är fundamentala normer."

SARA PARKMAN

Hur blir framtiden ?

frågar sig Owe Ronström

Nu pratar vi folkmusikens framtid. Redan nu kan vi konstatera att en hel del har förändrats sedan den "gröna vågen" fick massorna att börja spela och dansa folkmusik och dans på 1970-talet.

En del av allt nytt är ex. att man tävlar i (folk)musik igen, man ordnar galor med priser åt förtjänta. Nu repar man i studio för att vara proffs på scen och man spelar upp sina CD-inspelningar med egna låtar och egna arrangemang. Man kan säga mindre traditionellt och mer konstnärligt.

Även våra organisationer är mer åldrade och har ett sina bästa dagar. Kanske närmar de sig slutet ? SSR funderar vi ibland på vad vi har till. Spelmansförbunden attraherar inte många unga idag. Istället är det nya konstellationer som engagerar, ex "Folkmusiker mot främlings-fientlighet", "Folk you" m fl. Dessa, ibland tillfälliga, sammanslutningar är aktionsinriktade och finns så länge några anser att de behövs. Framtiden kommer att bära med sig en "kamp" om vad folkmusik ska stå för. Många vill fagna det genuina. Platsbyndheten får mindre betydelse. Musikerna/konstnärerna står i centrum och platsen får mindre betydelse när man framför egna kompositioner. Var Lärk-Jonas levde har ingen betydelse när jag spelar en egen låt. Var tar då de underbara berättelserna vägen? De blir ju värdelösa när det musikaliska konstnärskapet betyder allt.

De senaste 25 åren har inneburit många högskoleutbildade folkmusiker, agenturer som säljer folkmusik(er), mer resurser till turnerande och administration, större mängd professionella musiker, högre musikalisk nivå på kunnande och framförande och på instrument. Kanske mindre organisation.

I formerna för framförande har festival och global tillkommit. En har vid utblick som i bästa fall är glocal (en tillför det lokala något globalt). Tidigare strukturer omvandlas. Det lokala försvinner och förminskas. Man tillverkar konstnärligt material för eget utövande. Otaliga är exempler på unga som bildar band vilka genast komponerar material för en hel konsert. Gärna med arr som hämtar modell från jazzen där stick och solon mm ingår. När är det folkmusik och när inte? Vem definierar gränsen? Frågan om varför ska man då hålla på? Många skäl finns.

- Musiken i sig
- Det är socialt
- En möts över generationerna
- Det är "svenskt" i någon mening
- Konstnärliga ambitioner
- Aktivt mot eller för något

Framtiden kommer att låta höra fler kvinnor som folkmusikartister istället för 50-års män. Det svenska blir etniskt igen. Folkmusikens musikaliska kontrast gör den till en konstart bland andra. Kulturarvsmusik kontra etnisk världsmusik. Folkmusiken knyts till "världar" ex ett landsbygdspörr där "förr" är ganska vakt. Folkmusiken blir ett alternativ till "mainstreammusiken".

Det blir mindre organisation, mer festival, mer tävlande, mer galor, fler konstnärer.

Svensk folkmusik är en komplex, stark och svårfångad väv med många rätt.

Sammanställt av Michael Müller från egna anteckningar som hanns med vid ett föredrag av Ove Ronström vid Folk & Världsmusikgalan i Västerås 2016. Ove Ronström levererar alltid tänkvärda föredrag bla eftersom han är professor i etnologi vid Uppsala universitet, Campus Gotland och alltså verksam i Visby. Kolla på www.ove.ompom.se

Röros mästarepelman Sven Nyhus med dotter Åshild gav en minnesvärd stund på Landkappelen i Röros i somras.

Lena Brunk upplevde och skrev:

Jag fick uppleva en fin konsert i somras på Fjøsakademiet på Vintervollen på Glåmos. Vintervollen är en stor gård som byggt om lögen till konsertlokal, som idag kallas Fjøsakademiet.

Sven Nyhus spelade tillsammans med dottern Åshild Breie Nyhus som visade talanger på både fiol och nyckelharpa. Vintervollen ligger bara ett stenkast från barndoms hemmet till Sven. Hit till Vintervollen gick Sven som liten för att hämta mjölk, berättade han

Sven började spela fiol som 10 åring. Idag är ha 85 år. Han har vigt livet åt folkmusiken och framför allt musik i Rørostradition har han haft med sig hela tiden.

Sven spelade och berättade mycket om sitt liv. Bl.a. Att hans farfar kom från Sverige. Farfar gifte sig med en norska och de bosatte sig i Glåmos. De skulle ha ett gemensamt efternamn och då tyckte någon att "Ni har ju byggt ett nytt hus. Ta Nyhus!" Och så fick det bli.

Vi i publiken fick en härlig konsert och en fin stund att minnas medan kvällsolens strålar glittrade in mellan tilljorna.

Gästrikelåtar på Valabogården, Vretas i Valbo

GSF provar nytt. En onsdag i månaden bjuder vi in till kurs i Gästrikelåtar. Ingen anmälan och bara 50 kr per gång inkl fika. Först ut var Tony Wrethling som instruktör/inspiratör onsdag 18 oktober kl 18-21. Vi blev 21 st inkl Tony. Tre låtar varav två var överkomliga direkt medan den 3e nog kräver lite övning. Det var många korta toner i polskan efter Per Johan Lindkvist från Lingbo.

Andra gången kom Lennart Östblom och lärde ut lika många låtar. Det kom 19 st inkl Lennart. Hos mig fastnade Annas doplåt. Den snurrar i skallen hela tiden. Måste nog spela den för att få bort den.....

Till vintern och våren blir det 4 onsdagar från januari-april med olika inspirerande inspiratörer. Återkommer om detta per mail när allt är klart. Lovar Michael Müller

Får man tillönska en GOD JUL ! redan på näst sista sidan ?